
Vergaderjaar 2025–2026

36 850 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	4
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	4
3	Beleidsartikelen	5
3.1	Beleidsartikel 1 gemeentefonds	5
4	Bijlagen	7
4.1	Overzicht integratie-uitkeringen	7
4.2	Overzicht decentralisatie-uitkeringen	7

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het gemeentefonds;

Het in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3

Ingevolge [artikel 5](#), eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen. Ingevolge [artikel 5](#), tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Rijkaart

De Staatssecretaris Financiën

E.H.J. Heijnen

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De tweede suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2025. De stand van de tweede suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting inclusief suppletoire begrotingen, NvW's en amendementen.

2 Beleid

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de onderstaande tabel worden de mutaties groter dan circa € 30 mln. weergegeven.

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 1 Belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2025 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven en ontvangsten 2025
Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen)	1	47.611.710
Belangrijkste mutaties 2e suppletoire		
1) Wet Versterking regie volkshuisvesting	1	48.801
2) Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven	1	40.000
3) Meerkosten Oekraïne sociaal domein	1	33.021
4) Uitvoeringskosten Nij Begun	1	29.126
5) Overige mutaties	1	75.410
Stand 2e suppletoire begroting 2025	1	47.838.068

Toelichting

1) Wet versterking regie volkshuisvesting

De uitkering is bedoeld voor de extra werkzaamheden die de medeoverheden op basis van het nog in werking te treden wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting krijgen. In een artikel 2 FvW onderzoek is vastgesteld dat deze werkzaamheden financiële gevolgen (incidentele en structurele uitvoeringslasten) voor gemeenten en provincies hebben. Deze uitkering is ter compensatie van de in het artikel 2-onderzoek geïdentificeerde incidentele uitvoeringslasten.

2) Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven

Medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven ondervinden nadelige gevolgen van de fiscale maatregelen uit het Belastingplan 2025. Via het amendement Van Kent (Kamerstukken II 2024/25, [36725 XV, nr. 6](#)) is € 40 mln. vrijgemaakt voor compensatie. Gemeenten ontvangen budget om sociaal ontwikkelbedrijven in staat te stellen hun medewerkers deze compensatie uit te laten keren.

3) Meerkosten Oekraïne sociaal domein

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo, de Jeugdwet en de Wet publieke gezondheid voor de uitvoering van het basis-takenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek ligt voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. Het aantal Oekraïense ontheemden is dusdanig groot dat dit niet kan worden beschouwd als onderdeel van gebruikelijke fluctuaties. De compensatie is vastgesteld op basis van (een raming van) daadwerkelijke aantallen opgevangen Oekraïense ontheemden en een onderzoek dat in 2024 is uitgevoerd door Van Berkel naar de gemaakte kosten van gemeenten met betrekking tot de zorg en ondersteuning van Oekraïense ontheemden.

4) Uitvoeringskosten Nij Begun

In het kader van Nij Begun maken een deel van de gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe uitvoeringskosten voor het verder uitwerken van de maatregelen. Naar aanleiding van het rapport en de financieringssysteematiek van adviesbureau Bestuur en Management Consultants (BMC) is een verdeelsleutel opgesteld voor de provincie en desbetreffende gemeenten.

5) Overige mutaties

De overige mutaties hebben met name betrekking op de algemene-uitkering Kinderopvang pleegouders (€ 10,7 mln.), de omzetting van de specifieke-uitkering naar de decentralisatie-uitkering Almere (€ 10,1 mln.), de uitname uit de algemene uitkering voor «Weeffout» Jeugdzorg (€ -10 mln.), de decentralisatie-uitkering Faciliteitenbesluit opvangcentra (€ 9,9 mln.), de decentralisatie-uitkering Ondersteuning lokale energiehulp (€ 9,8 mln.), de decentralisatie-uitkering Landelijke Vreemdelingen Voorziening (€ 9,3 mln.) en de decentralisatie-uitkering Impulsbudget arbeidsmarktregio's (€ 5,5 mln.)

3 Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 gemeentefonds

In onderstaande tabel worden voor de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten de budgettaire gevolgen van beleid van het gemeentefonds weergegeven. Hiermee worden de integrale uitgaven die samenhangen met de samengestelde beleidsdoelstelling (het nastreven van een adequate omvang van het gemeentefonds en het nastreven van een adequate verdeling van de middelen over de gemeenten) inzichtelijk gemaakt.

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 gemeentefonds (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1)+(2)
Verplichtingen	47.477.526	226.358	47.703.884
Uitgaven	47.611.710	226.358	47.838.068
Financiering gemeenten			
Bijdrage aan medeoverheden	47.608.749	226.358	47.835.107
Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen	42.279.137	37.153	42.316.290
Decentralisatie-uitkeringen	1.371.769	189.205	1.560.974
Integratie-uitkering Voogdij 18+	1	0	1
Integratie-uitkering Beschermd wonen	1.833.044	0	1.833.044
Integratie-uitkering Participatie	2.124.797	0	2.124.797
Integratie-uitkeringen Overig	1	0	1
Kosten Financiële verhoudingswet			
Opdrachten	2.111	- 100	2.011
Onderzoeken verdeelsystematiek	2.111	- 100	2.011
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	850	0	850
Onderzoeken verdeelsystematiek	850	0	850
Bijdragen aan agentschappen	0	100	100
Onderzoeken verdeelsystematiek	0	100	100
Ontvangsten	47.611.710	226.358	47.838.068

Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdragen aan medeoverheden

Algemene uitkering

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de [artikelen 5 en 6 van de Financiële-verhoudingswet](#).

Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op [artikel 5 lid 2 van de Financiële-verhoudingswet](#). Voor een overzicht van de integratie-uitkeringen wordt verwezen naar [paragraaf 4.1](#).

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en integratie-uitkeringen bevat het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen. De verdeling van de decentralisatie-uitkeringen volgt evenals de integratie-uitkeringen niet de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Voor een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen wordt verwezen naar [paragraaf 4.2](#).

Opdrachten en Bijdragen ZBO's/RWT's

Onderzoeken verdeelsystematiek

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

Ontvangsten

Ten behoeve van de dekking van de uitgaven is een post Ontvangsten opgenomen. [Artikel 4, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet](#) bepaalt dat bij (begrotings)wet voor ieder uitkeringsjaar een bedrag aan middelen van het Rijk wordt afgezonderd ten behoeve van het gemeentefonds. Op grond van het tweede lid van dat artikel zijn de uitgaven en de inkomsten van het fonds per uitkeringsjaar aan elkaar gelijk.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht integratie-uitkeringen

Tabel 3 Overzicht integratie-uitkeringen (Bedragen x € 1.000)	
	Uitgaven 2025
Voogdij 18+	1
Beschermd wonen	1.833.044
Participatie	2.124.797
Wijziging betalingsverloop	1
Stand 2e suppletoire begroting 2025	3.957.843

4.2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen

Tabel 4 Overzicht decentralisatie-uitkeringen (Bedragen x € 1.000)	
	Uitgaven 2025
Realisatie energietransitie	35
Aanpak flakka problematiek	200
Aanpak laaggeletterdheid	6.500
Aanpak ondermijning zeehavens	365
Aanpak overlast asielzoekers	3.435
Aanpak van criminele machtsstructuren	360
Aanpak recreatieparken	170
Actieagenda MKB-dienstverlening	369
Alleenverdienersproblematiek	25.395
Alleenverdienersproblematiek aanvulling	2.073
Almere Explosies en Jeugd	100
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Begeleiding jongeren naar werk	14.895
Behoud sociale voorzieningen Groningen	1.506
Bodembescherming	8.636
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	7.856
Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven	40.000
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	4.140
Doorontwikkeling Ondernemers Centraal (OC)-applicatie	532
Dossier Fivoor Zeist	121
DU Almere	10.134
Beëindiging varkenshouderij Nederweert	4.000

	Uitgaven 2025
Een Warme Jas, verduurzaming monumenten	30
Wet betaalbare huur	1.000
Erfgoed Deal	3.610
Evacuees	181
Extra capaciteit BOA's	13.000
Faciliteitenbesluit opvangcentra aanvulling	840
Faciliteitenbesluit opvangcentra	21.355
Gebiedsplan Maasduinen	64
Gelijkwaardige schadeafhandeling Drieborg	1.082
Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	2.500
Grenslandconferentie	45
Impulsbudget arbeidsmarktregio's	40.730
Impulsbudget sociale infrastructuur	36.706
Intensivering wijkgerichte vaccinatieaanpak	5.044
Inzet ID-wallets	218
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
Landelijk bureau Zorg- en Veiligheidshuizen	802
Landelijke aanpak adreskwaliteit	2.856
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	9.368
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties	13.311
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties kleine sectoren	1.332
LHBTI beleid Regenboogsteden	1.532
LPO Meerjarige regeling aardbevingsgebied Groningen 2024–2030	4.734
LPO omgevingswet	– 5.147
Maatschappelijke begeleiding	263
Maatschappelijke opvang	385.057
Maatwerkoplossing grootschalige bodemschade drugsproductie	753
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	33.021
Nationaal Actieplan dakloosheid	55.000
Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)	3.257
Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	650
Natuur bij Energieprojecten	7.828
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	2.548
Nieuwkomers aan het werk	1.200
Uitvoeringskosten Nij Begun	29.126
Onderwateropgraving Land van Cuijk	424
Ondersteuning lokale energiehulp	9.826
Openbare bibliotheken	59.282
Pilot dakloze EU-burgers	7.000
Pilot implementatie Leidraad evenementen en drugs	33
Pilot maatschappelijk herbestemmen (Maher)	484
Pilot Sportpas	1.609
Pilots Samenwerken sociaal- en veiligheidsdomein	765
Implementatie Plateau 2	4.550
Powerport regio Moerdijk	430
Preventie aanpak van jeugdcriminaliteit	1.181
Privacy jurist Amsterdam	99
Realisatie energietransitie	80
Regionale doelgroepspecifieke aanpak	4.784
Register Externe Veiligheidsrisico's (REV)	850
RES regio's	8.781
slavernijverleden	327
Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe	826
Spreidingswet	15.300

	Uitgaven 2025
Startbanen statushouders	3.800
Toekomstbestendig maken energiebeleid	10.375
Uitstapprogramma prostituees	6.000
Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe	28.172
Uitvoeringskosten Omgevingswet	85.826
Veerkracht en weerbaarheid	898
Veilig vergaderen	2.400
Veilig wonen	2.415
Veilige steden	825
Veiligheidshuizen	7.699
Veldacademie	97
Verduurzaming Vlieland	325
Verkeersveiligheid	95
Versterking arbeidsmarktregio's	23.440
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	10.000
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.925
Vorbereiding bouw kerncentrales	4.182
Voorschoolse voorziening peuters	30.000
Vrouwenopvang	230.621
VTH-taken	46.700
Weerbare gemeenschappen tegen ondermijnende criminaliteit	373
Wet betaalbare huur	19.256
Wet kwaliteitsborging bouw	10.076
Wet betaalbare huur	1.000
Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2024	271
Work in NL (Dienstverlening arbeidsmarktregio)	6.246
Work in NL Betrekken zelforganisaties en sleutelpersonen	1.008
Stand 2e suppletoire begroting 2025	1.560.974